

A Pécsi Ítéltábla a **I.rendű felperes neve** (címe) felperesnek - a dr. Keserű Ákos ügyvéd által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében - amely perbe a felperes pernyertessége érdekében a dr. Farkas és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt Felperesi beavatkozó (címe) beavatkozott - a Zala Megyei Bíróság 2011. november 16. napján kelt 6.P.21.719/2010/33. számú ítélete ellen az alperes által 35. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a beavatkozónak 15 napon belül 250.000 (kettőszázötvenezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az alperes a cs 000. helyrajzi számú ingatlan tulajdonosaként az ott található víztározó üzemeltetője. A Ny Felügyelőség (továbbiakban Felügyelőség) 2006. december 14. napján kelt 510-4/9/2006. számú határozatával 2026. december 31-ig adott az alperes részére a víztározó tekintetében üzemeltetési engedélyt.

Az alperes 2010. március 4-én tájékoztatta a Felügyelőséget arról, hogy a víztározó szintjét 1,5-3,0 méterrel csökkenteni fogja, az így ideiglenesen vízzel nem borított területek fém, gumi és egyéb háztartási hulladéktól, valamint az üzemi vízszint alatt egyébként nem látható fák törzseitől és ágaitól történő mentesítése céljából azzal, hogy mindezt várhatóan 2010. március 19. napjától 2010. július 19-ig végzi. A Felügyelőség a bejelentést követően 2010. március 19-én írásban felhívta az alperes figyelmét, hogy a leeresztés során be kell tartani a vízjogi üzemeltetési engedélyezési terv mellékletét képező üzemeltetési szabályzat vonatkozó előírásait. Kitért arra is, hogy a halak ívási időszakában a vízi létesítmény üzemeltetője a vízszintszabályozás során a környezettani (ökológiai) szempontokat is köteles

figyelembe venni és a vízszint csökkentés miatt a természetes vízparti és vízi növényzet nem károsodhat.

A felperesi beavatkozó 2010. április 14-én a felügyelőségnek bejelentette, hogy a víztározó vízszintjének csökkentése elérte az egy métert, ezáltal a parti szegély szárazra került, veszélyeztetve az állatvilágot, a békák szaporodását, a növényzet tönkrement, az ívó halak nem tudják az ikrákat lerakni, és emiatt károsodik a halállomány.

A felügyelőség 2010. április 22-én helyszíni szemlét tartott, amelynek során a vízzel nem borított tómederben nagy számú elpusztult kétéltű petét találtak, azok eloszlása nem volt egyenletes, egyes 1-2 m² nagyságú foltokban akár több ezer darab lehetett, máshol a sűrűségük ennél lényegesen kisebb volt. Az elpusztult peték össz mennyisége az ellenőrzés keretében nem volt megállapítható.

A 2010. április 23-án kelt 3-3/3/2010. számú végzésével a Felügyelőség kötelezte az alperest a további vízleeresztés megszüntetésére, és a tározó üzemi vízszintig történő visszatöltésére. A 2010. április 29. napján megtartott újabb helyszíni ellenőrzés során a Felügyelőség megállapította, hogy az alperes a fenti határozatban írt kötelezettségének csak részben tett eleget azzal, hogy azóta több betétpallót, illetve betétcsövet nem vett ki a leeresztő műtárgyból. Emiatt a Felügyelőség a 2010. április 30. napján meghozott 3-3/5/2010.I. számú határozatával kötelezte az alperest, hogy a vízjogi üzemeltetési engedélyben meghatározott üzemi vízszintig a víztározót töltsse fel. A Felügyelőség 2010. május 7. napján végzett újabb helyszíni ellenőrzése idejére az alperes a kötelezettségének eleget tett. A Felügyelőség a 2010. május 31-én meghozott 3-3/10/2010.II. számú határozatával az alperest 375.000 forint összegű természetvédelmi bírság megfizetésére kötelezte, a 2010. július 2. napján kelt 3-2/11/2010. számú határozatával pedig az alperes részére kiadott vízjogi üzemeltetési engedélyt módosította és kiegészítette többek között azzal a rendelkezéssel, hogy a víztározó vízszintjének csökkentése a sürgősségi helyzetet kivéve október 1-től február 1-ig engedélyezett abban az esetben, ha ez havária esemény elhárítását, megelőzését, a szükséges karbantartási munkálatok elvégzését szolgálja.

A perbeli víztározó a békák petéző helye szempontjából kiemelkedő jelentőségű, 2-3 km-es távolságban néhány kisebb vízfelületet leszámítva ez az egyetlen potenciális szaporodó hely a kétéltűek számára. A barna varangy és az erdei béka peterakása ideje alatt történt vízleeresztés a peték kiszáradásához és ezzel a pusztulásához vezetett. Ennek következtében a helyi populáció 2010. évi teljes generációja hiányzik, az nem pótolható, s következményként állománycsökkenés lépett fel, ezáltal a faj dinamikája jelentős mértékben kárt szenvedett. A víz leeresztésével a parti zónában élő csaknem valamennyi élőlénycsoportot veszélyeztették, makroszkopikus élőlények, kagylók, szitakötők, halak és hüllők is elpusztultak. A víz leengedése a tó élővilágának állapotát és élőhelyként való minőségét alapvetően megváltoztatta olyan mértékben, hogy annak korábbi állapota önmagától visszaalakulni nem képes. A már bekövetkezett károk, úgy az

elpusztult védett élőlények, mint a már kiesett ökoszisztéma szolgáltatások vonatkozásában helyreállíthatatlanok.

Környezetkárosítás büntette és más bűncselekmények miatt a L Bíróság előtt 3.B.94/2010. szám alatt mások mellett az alperes ügyvezetője ellen is büntetőeljárás indult.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 33.120.000 forint vagyoni, 8.700.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezeknek 2010. április 22-től a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamata állam javára történő megfizetésére.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, arra hivatkozva, hogy magatartása nem volt jogellenes, másodlagosan vitatta az ügyész keresetösségi jogát a vagyoni károk tekintetében.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak 41.820.000 forint kártérítést és annak 2010. április 22-től a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a beavatkozónak 500.000 forint elsőfokú perköltséget, valamint az államnak 900.000 forint feljegyzett elsőfokú eljárási illetéket.

Kifejtette ítélete indokolásában, hogy az ügyészt a Természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban: Tvt.) 60.§ (2) és 81.§ (2), valamint a Tvt.81.§ (4) bekezdésének helyes értelmezése alapján mind a vagyoni, mind a nem vagyoni kárelemek tekintetében megilleti adott esetben az igényérvényesítési jogosultság.

A Tvt.81.§ (1) bekezdésére figyelemmel az alperes kártérítési felelősségét a Ptk.345.§ (1) bekezdése alapján bírálta el, megállapítva, hogy az alperes a perbeli magatartásával megszegte a Tvt.17.§ (1) és 43.§ (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket. Az alperes e jogellenes magatartásával okozati összefüggésben keletkezett kár mértékét az alperes ügyvezetői ellen indult büntető ügyben kirendelt H.J. igazságügyi szakértő, valamint a jelen perben kirendelt dr. H.L. igazságügyi szakértő szakvéleményei alapján állapította meg, mind a vagyoni, mind a nem vagyoni kárelemek tekintetében.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása és elsődlegesen a kereset teljes elutasítása, másodlagosan az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása és a vagyoni kártérítés és kamatai tekintetében a kereset elutasítása iránt az alperes terjesztett elő fellebbezést. Arra hivatkozott, hogy az alperes a víztározó vízszintcsökkentése során minden hatósági előírást betartott, nem sértette az üzemeltetési szabályzat vonatkozó előírásait sem, figyelembe vette a halak ívási időszakát, és semmilyen olyan tevékenységet nem végzett, amely tilos lett volna számára. A Felügyelőség határozatban vette tudomásul az alperes vízszintcsökkentésre vonatkozó bejelentését, ezzel mintegy feljogosítva az alperest az általa bejelentett munkálatok elvégzésére. Erre tekintettel az alperes jogellenes magatartást nem tanúsított, így a

kártérítési felelősség előfeltétele fennállásának hiányában a Ptk.345.§-ára alapított kártérítési igény alaptalan.

Vitatta a perbeli esetben a Ptk.345.§-a szerinti felelősségi alakzat alkalmazásának lehetőségét is, hivatkozva arra, hogy a Tvt.81.§ (1) bekezdése erre azzal szemben ad lehetőséget, aki a természet védelmére vonatkozó jogszabályokat, egyedi hatósági előírásokat megszegve okoz kárt. Utalt arra, hogy az alperes egyedi hatósági előírásokat nem sértett meg, s az elsőfokú ítélet konkrétan nem jelölte meg, hogy a Tvt. mely szakaszát vagy bekezdését szegte meg az alperes. Álláspontja szerint konkrét jogszabályszegés adott esetben az alperes terhére nem állapítható meg, ezért károkozó magatartására a Ptk.339.§ (1) bekezdése az irányadó. A kimentés körében hivatkozott arra, hogy az alperes az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsította, hiszen a szándékozott vízleeresztést az illetékes környezetvédelmi hatóságnak bejelentette, a környezetvédelmi hatóság a bejelentést tudomásul vette, és előzetesen nem hívta fel az alperes figyelmét a békapeték víztározóban való jelenlétére, az alperes így jóhiszeműen bízott abban, hogy a hatóság levelében foglaltaknak megfelelően olyan munkálatokba kezd, amelyek következtében kár nem keletkezik.

Az elsőfokú eljárásban elfoglalt álláspontjának megfelelően vitatta az ügyész keresetösségi jogát a vagyoni károk tekintetében, a Tvt.81.§ (4) bekezdésére hivatkozással.

Az ügyészség fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azt az alperes fellebbezése sem támadta, s a tényállásból helyes következtetések levonásával hozta meg az érdemben helyes döntését. Mégis kiegészíti a másodfokú bíróság a tényállást azzal, hogy az alperes ügyvezetőjének bűnösségét a bíróság - a perbeli cselekmény miatt természetkárosítás büntetében - megállapította.

Az alperes fellebbezése kapcsán a másodfokú bíróságnak abban a jogkérdésben kellett állást foglalni, hogy az alperes kártérítési felelőssége magatartásának jogellenessége miatt fennáll-e, amennyiben ez a felelősség fennáll, vizsgálni kellett a felperes részbeni perbeli legitimációját a vagyoni károk tekintetében.

Tévesen hivatkozik az alperes fellebbezésében arra, hogy a magatartásából hiányzott a jogellenesség, ezért kártérítés megfizetésére nem kötelezhető. Fellebbezésében állította, hogy a jogellenesség a Ptk.345.§-a szerinti fokozott veszéllyel járó tevékenység alapján fennálló kártérítési felelősség megállapításánál is alapvető követelmény, márpedig az alperes jogellenes magatartást nem tanúsított.

Téves az alperes fellebbezésében a jogellenesség hiányára vonatkozóan kifejtett álláspontja. A polgári jogban önmagában a károkozás jogellenes magatartásnak minősül, amiből az következik, hogy amennyiben a fél magatartása és a kár bekövetkezte között az okozati összefüggés fennáll, fennáll a jogellenesség is. Ennek megállapításához a törvény további feltételeket nem kíván. Azok a körülmények, amelyekre az alperes a fellebbezésében hivatkozik - ahogy arra az elsőfokú ítélet is utal - a felróhatóság körében lennének értékelhetők, azonban a Ptk.345.§-a esetében a felróhatóságot vizsgálni nem kell, hiszen az objektív alapú kártérítési felelősség. Kizárólag a Ptk.339.§-ának (1) bekezdése szerinti vétkességi kártérítés esetén lenne jelentősége annak, hogy az alperes a tevékenységét előzetesen bejelentette, a természetvédelmi hatóság a tervezett cselekményt nem tiltotta meg. A Ptk.345.§-ának (1) bekezdése és az 1996. évi LIII. törvény (Ttv.) 81.§ (1) bekezdése értelmében az, aki az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységével másnak kárt okoz, illetőleg az, aki a természet védelmére vonatkozó jogszabályokat, egyéb hatósági előírásokat megszegve kárt okoz, a kárt a Ptk.345. és 346.§-aiban foglalt szabályok szerint köteles megtéríteni.

Az alperes fellebbezésében hiányolta az elsőfokú bíróság ítéletéből azokat a konkrét jogszabályhelyeket, amelyeket magatartásával megsértve okozott kárt. Az ítélet 10. oldalán az elsőfokú bíróság konkrétan is megjelölte a Ttv.17.§-ának (1) bekezdését, valamint a 43.§-ának (1) bekezdését. Mindemellett a másodfokú bíróság utal a Ttv.16.§-ának (1) és (2) bekezdésére, valamint a 8.§ (1) bekezdésére, amelyek sérelme az alperes magatartásával összefüggésben ugyancsak megvalósult. A Ttv.16.§-ának (1) bekezdése szerint a mező-, erdő-, nád-, hal-, vadgazdálkodás (továbbiakban: gazdálkodás) során biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét. A (2) bekezdés szerint a gazdálkodást a talajfelszín, a felszín és a felszín alatti formakincs, a természetes élővilág maradandó károsodása, a védett élő szervezetek, életközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell elvégezni. Az irányadó tényállás szerint az alperes perbeli tevékenysége során e szempontokat teljes egészében figyelmen kívül hagyta.

Alaptalan tehát az alperes fellebbezésének a kártérítési felelősség feltételeinek hiányára utaló része.

A Ttv.1.§-ának *a)* pontja szerint e törvény célja a természeti értékek és területek, tájak, valamint azok természeti rendszereinek, biológiai sokféleségének általános védelme, megismerésének és fenntartható használatának elősegítése, továbbá a társadalom egészséges, esztétikus természet iránti igényének kielégítése. A 3.§ (1) bekezdése kimondja, hogy a törvény hatálya kiterjed valamennyi természeti értékre és területre, míg a 4.§ *a)* pontja szerint természeti érték a természeti erőforrás, az élővilág és a fennmaradásához szükséges élettelen környezete, stb. E tekintetben irányadóak az 1995. évi LIII. törvény (Ktv.) környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény 4.§-ának alapfogalmai. Az 1. pont szerint környezeti elem a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített

(mesterséges) környezet, továbbá ezek összetevői. A 3. pont szerint természeti erőforrás a - mesterséges környezet kivételével - társadalmi szükségletek kielégítésére felhasználható környezeti elemek vagy azok egyes összetevői. A Ttv.4.§-ának e) pontja szerint védett természeti érték (természetvédelmi érték): e törvény vagy más jogszabály által védetté, fokozottan védetté nyilvánított - kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő - élő szervezet egyede, fejlődési alakja, szakasza, annak származéka, illetőleg az élő szervezet életközösségei, továbbá barlang, ásvány, ásványtársulás, ősmaradvány. A 4.§ p) pontjának megfelelően az egyed (példány) fogalma alá az élő szervezet valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota és származéka, valamint az elpusztult élőlény is beletartozik. A Ttv.68.§-ának (2) bekezdése értelmében a védett növény- és állatfaj egyede, továbbá a védett ásványi képződmény állami tulajdonban áll.

Az alperes maga sem vitatta, hogy a 13/2001. (V.9.) KöM. rendelet 7. számú melléklete szerint védett állat a barnavarangy és az erdei béka.

Mindebből pedig az következik, hogy a hivatkozott védett természeti értékek kedvezőtlen változásával okozott kár megtérítése iránti kereset tipikusan az ügyész keresetindítási kompetenciájába tartozik, az állam természetvédelmi érdeke megsértése alapján. A védett állatokban bekövetkezett kár megtérítése iránt az ügyész indíthat keresetet, a Ttv.60.§-ának (2) bekezdése alapján, mégpedig a 81.§ (2) bekezdésében meghatározott valamennyi kárelem érvényesítése iránt. A törvény két rendelkezéséből ugyanis az alperes által hivatkozottakkal ellentétben nem az következik, hogy az ügyész csak a 81.§ (1) bekezdés e) pontjában megjelölt kár iránti igényt érvényesítheti, hanem az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel egyezően, a törvény rendelkezése azt jelenti, hogy az e) pontban meghatározott károkat csak az ügyész érvényesítheti, míg az egyéb kárelemek megtérítése iránt adott esetben más jogosult is pert indíthat. A Ttv.60.§-ának (2) bekezdése szerint természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén az ügyész keresetet indíthat a tevékenységtől való eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt. A törvény tehát nem korlátozza az ügyész keresetindítási jogát. Valamennyi kárelem tekintetében lehetőséget biztosít a keresetindításra, a 81.§ (2) bekezdése pedig a kár összetevőit határozza meg. Az ügyésznek a természet védelme érdekében kiemelt szerepe van és a természeti értékek megóvását az ügyész fellépésével is biztosítani kell. A természeti értékben okozott kár címén az állam kártérítési igényét érvényesíti az ügyész a természetvédelmi törvény felhatalmazása alapján. Mivel pedig a Ttv.68.§-ának (2) bekezdése szerint a védett növény és állatfaj egyede állami tulajdonban áll, az alperesnek a törvény rendelkezéseit sértő magatartásával bekövetkezett kár is az államot érte, ezért annak érvényesítésére az ügyész perbeli legitimációval rendelkezik.

Az elsőfokú bíróság által megállapított kártérítés összegét a fellebbezés nem támadta, így a kifejtett indokokra tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező alperes perköltséget nem igényelhet és a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján viselni tartozik a fellebbezésére lerótt fellebbezési eljárási illetéket, valamint a beavatkozó másodfokú eljárásban felmerült perköltségét, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2), (5) és (6) bekezdése alapján állapította meg a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban.

P é c s , 2012. szeptember 27.

dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, dr. Kutasi Tünde s.k. bíró